

Miten edistää hoitotyön vetovoimaa ja pitovoimaa vakavan henkilökuntapulan uhatessa?

20.12.2022

Hoitotyötä on arvostettu aina. Alalle on riittänyt hyvin hakijoita, sillä hoitotyön tehtävät ovat tärkeitä, vastuullisia ja mielenkiintoisia. Jokainen työpäivä on erilainen ja arvokas, koska tavoitteena on auttaa kärsiviä ja sairaita ihmisiä. Hoitotyössä voi kokea oman toimintansa hyödylliseksi joka päivä.

Sairaanhoitajan työ edellyttää monipuolisia tiedollisia ja taidollisia valmiuksia, hyvää stressin sietokykyä, kärsivällisyyttä ja rohkeutta tarttua ennakkoluulottomasti potilaiden asioihin ja tilanteisiin. Hoitotyössä korostuvat vuorovaikutustaidot. On osattava olla aidosti läsnä. Työssä tarvitaan tilannetietoisuus- ja tunneälytaitoja sekä ongelmanratkaisu- ja päätöksentekokykyä. On oltava valmis nopeasti vaihtuviin tilanteisiin akuuttihoitotyön kentällä ja kyettävä tekemään oikeita ratkaisuja ja päätöksiä. Toisaalta pitkäaikaissairaiden hoitotyössä tarvitaan kykyä tukea ja ohjata potilaita heidän omahoidossaan ja elämäntilanteessaan. Sairaanhoitajan roolia voidaan kuvata muun muassa seuraavilla termeillä; asiantuntija, ammattiäiti, opettaja, ohjaaja, konsultti, mentori, teknikko ja terapeutti.

Sairaanhoitajan tehtävänkuvat ovat monipuoliset ja kukin voi valita itselleen sopivimman alueen monesta eri suuntautumisvaihtoehdosta. Työuran aikana voi myös hakeutua erilaisiin kliinisen hoitotyön tehtäviin. Lisäksi uralla eteneminen on mahdollista sekä ammattikorkeakoulujen Master Schoolissa suoritettavien YAMK-tutkintojen että tiedekorkeakoulujen tarjoamien tutkintojen myötä.

Vakava hoitohenkilökuntapula hoitoalalla

Hoitotyössä on tunnistettu vakava henkilökuntapula, joka on pahentunut viime vuosina lisääntyvän eläköitymisen ja koronapandemian vuoksi. Henkilökuntaa on siirtynyt pois hoitotyön organisaatioista. Kokeneiden ammattilaisten hoitoalalta poistuminen ja ikääntyvien palvelutarpeiden lisääntyminen ovat nostaneet esiin kysymyksen siitä, miten Suomessa riittää hoitotyöntekijöitä työvoiman osuuden väestöstä pienentyessä ja hoitohenkilökuntapulan pahentuessa. Sosiaali- ja terveysalan työvoiman riittävyys nyt ja tulevaisuudessa -raportissa (2015) arvioidaan, että sosiaali- ja terveysalan työvoiman kysyntä tulee kasvamaan n. 190 000 henkilöllä vuoteen 2030 mennessä. Ongelma ei kuitenkaan ole pelkästään kansallinen, sillä WHO:n (2020) arvion mukaan maailmassa tarvitaan 9 miljoonaa hoitajaa lisää vuoteen 2030 mennessä.

Etelä-Pohjanmaan liiton (2021) kokoama Huomisen lakeus -maakuntastrategia määrittelee Etelä-Pohjanmaan tavoitellun tulevaisuuskuvan vuoteen 2050 saakka. Se sisältää myös maakunnan kehittämistavoitteet ja -toimenpiteet vuosille 2022–2025. Etelä-Pohjanmaan kannalta keskeisinä muutostekijöinä kuvataan mm. työn ja teknologian murros, digitalisaatio, kasvavat osaamisvaatimukset, globalisaatio ja väestörakenteen muutos. Kriittiseksi tunnistettuja tekijöitä ovat väestörakenteen kehitykseen sopeutuminen, hyvinvointiin panostaminen sekä koulutustason nostaminen ja osaamisen vahvistaminen.

On tärkeää ennakoida tulevaisuuden hoitotyön osaamistarpeita ja pyrkiä löytämään hoitotyön vetovoimaan ja pitovoimaan positiivisesti vaikuttavia tekijöitä. Hoitohenkilökuntapula on globaali haaste, jonka ratkaisemista ei voi siirtää seuraaville sukupolville. On hyvä pohtia, millainen on tulevaisuuden asiakas ja millaista osaamista hoitohenkilökunnalta tulevaisuudessa tarvitaan. Hyvinvointiteknologiaa tarvitaan hoitohenkilökunnan työn tueksi, mutta inhimillistä kohtaamista ja aitoa läsnäoloa ei voida korvata roboteilla.

Hoitotyön vetovoimaa ja pitovoimaa edistävät tekijät yhtenä Terveyden edistäminen ja hoito -tutkimusohjelman teemana

Seinäjoen ammattikorkeakoulun Terveyden edistäminen ja hoito -tutkimusohjelman yhtenä tutkimus- ja kehittämisteemana on *Hoitotyön vetovoimaa ja pitovoimaa edistävät tekijät.* Aihe on merkittävä ja ajankohtainen, sillä on tärkeää saada tutkittua tietoa hoitotyön vetovoimaan ja pitovoimaan vaikuttavista tekijöistä sekä Suomessa että myös kansainvälisellä tasolla. Salminen-Tuomaala ja Herttuala (2022a, 2022b) ovat tutkineet sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia hoitotyön houkuttelevuutta sekä pitovoimaa ja vetovoimaa edistävistä tekijöistä. Sairaanhoitajaopiskelijat ovat tuoneet esiin oivallisia asioita hoitotyön houkuttelevuuden edistämiseksi. Heidän näkemyksensä ovat tärkeitä, koska he ovat tulevaisuuden tekijöitä.

Tutkimusohjelman teemaan liittyen eri tutkimuksilla kartoitetaan myös terveydenhuollon opettajien ja kliinisen hoitotyön ammattilaisten kokemuksia ja näkemyksiä hoitotyön pitovoimaan ja vetovoimaan vaikuttavista tekijöistä. Myös Kliininen asiantuntija YAMK-tutkinnon opiskelijat ovat valinneet aiheita kehittämistöilleen

tähän tutkimusohjelman teemaan liittyen. Näiden tutkimusten myötä kootaan tietoa, jonka avulla voidaan paremmin tunnistaa ne tekijät, joihin meidän tulisi vaikuttaa.

Mari Salminen-Tuomaala
TtT, yAMK-yliopettaja, Kliininen asiantuntijuus
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

mari.salminen-tuomaala@app-staging.seamk.hion.dev

Lähteet:

Etelä-Pohjanmaan liitto. (2021). Huomisen lakeus – Maakuntastrategia, B:99. https://epliitto.fi/wp-content/uploads/2022/03/B_99_Huomisen_Lakeus-Maakuntastrategia.pdf

Koponen, E-L. (2015). Sosiaali- ja terveysalan työvoiman riittävyys nyt ja tulevaisuudessa. Työ- ja elinkeinoministeriö. TEM raportteja 13/2015. TEMraportti_13_2015_web_27022015.pdf. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-227-952-1

Salminen-Tuomaala, M. & Herttuala, N. (2022a). Nurse students' views of factors that increase or decrease the attractiveness of the nursing profession. Clinical Nursing Studies 11(1), 1-10. DOI: 10.5430/cns.v11n1p1 URL: https://doi.org/10.5430/cns.v11n1p1

Salminen-Tuomaala, M. & Herttuala, N. (2022b). What Factors Influenced Students' Decision to Choose Nursing? European Journal of Applied Sciences (EJAS) 10(5), 284-293. DOI:10.14738/aivp.105.13237

WHO. (2020). State of the world's nursing 2020. Executive Summary. Available from: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/331673/9789240003293-eng.pd